

Vernon van Dyke: Individul, statul și comunitățile etnice
în teoria politică

Vezi Vernon van Dyke: *The Individual, the State, and Ethnic Communities in Political Theory*. *World Politics*, Vol. 29/3. (1977), 343-369.

Miklós Bakk: Identitate politică și identitate națională

În acest studiu noțiunea comunității politice este bazată pe opoziția conceptuală „prieten-dușman” a lui Carl Schmitt față de tradiția contractualistă în care comunitatea este fondată pe înțietatea indivizilor. În procesul istoric al comunităților politice sunt decisive „universurile noastre” care se dezvoltă independent de individ; o descriere utilizabilă a acestora poate fi semantica istorico-politică explicată în concepția lui Koselleck în teoria contraconceptelor asimetrice. Lucrarea propune, cu ajutorul ideilor lui Schmitt și Koselleck, un model alcătuit din trei elemente, pentru interpretarea comunității naționale ca și comunitate politică.

Péter Egyed: Problema comunității în discursul
comunitarist și în cel tradițional

Studiul pornește de la ipoteza că discursul filozofic comunitarist, ca și discursul juridic despre drepturile comunitare, reprezintă două fațete ale aceluiași fenomen. Este vorba despre faptul că, la înființarea Uniunii Europene, baza ideologică a democrațiilor liberale referitoare la drepturile omului și ale individului, pare a fi insuficientă. Prin urmare este nevoie să ne întoarcem la elementele de comunitate din cultură și tradiție, care asigură posibilitatea realei autonomii.

Béla Mester: În apărarea contractualismului.
Reductibilitatea drepturilor colective la drepturi individuale

Lucrarea este o critică a studiului introductiv din acest volum, articolul lui Vernon van Dyke intitulat *The Individual, the State, and Ethnic Communities in Political Theory*. În opinia autorului, deși van Dyke oferă o listă corectă, ordonată a celor mai importante probleme din lumea modernității, interpretarea acestora și soluția oferită sunt inutile. Conceptul central al articolului lui van Dyke este un fel de drept colectiv, ireductibil la drepturile indivizilor. În prima parte a lucrării, punctul de vedere al lui van Dyke este identificat ca o critică

comunitaristă a modernității. În partea a doua autorul arată lipsa definițiilor exacte ale conceptelor deseori folosite de van Dyke, precum „comunitate”, „grup”, „comunitate etnică”; imposibilitatea de a compara între secvențele istorice și cele politice la van Dyke este demonstrată în partea a treia. Principala problemă a propunerii lui van Dyke pentru inițierea drepturilor colective, ireductibile la drepturile individului, este pluralitatea grupurilor autorizate pentru aceste drepturi. Dacă nu putem defini o ierarhie bine structurată a comunităților autorizate – van Dyke nu poate –, drepturile acestora (bazate pe limbă, religie etc.) se ciocnesc. Prioritatea poate fi dovedită doar cerând părerile indivizilor despre preferințele lor asupra elementelor identităților proprii, ceea ce este egal cu reductibilitatea drepturilor colective la drepturi individuale.

Alpár Losoncz: Modelul națiunii minoritare din perspectiva individului, a statului și a comunității

Lucrarea analizează în primul rând problema atribuirii de sensuri normative noțiunii de comunitate, respectiv în ce sens putem vorbi despre comunități „reale” versus comunități „iluzorii”. Continuă cu prezentarea relației dintre comunitate și stat național, accentuând procesele de creare ale analogiei colective și structurile de socializare ale individului. Subliniază noțiunea modelului național și al celui național minoritar cu ajutorul cărora se pot descrie relațiile cu multiple sensuri dintre individ și comunitate națională. O concluzie importantă este că, prin trăirea modelului național, ne regăsim pe noi înșine ca parte a sumei relațiilor, deoarece ajungem într-o situație care nu a fost aleasă de noi, dar care totuși ne aparține. Mai apoi sunt analizate două tendințe din filozofia politică: naționalismul liberal, respectiv filozofia postnaționalistă cu accent pe patriotismul constituțional. Aici se ține cont de raportul acestora față de trioul stat–piață–comunitate. În ceea ce privește naționalismul liberal, autorul critică faptul că teoria presupune formule complete de socializare. Filozofiei postnaționaliste îi reproșează faptul că postulează „începutul” și „sfârșitul” națiunii, ceea ce putem înțelege doar într-un cadru specific istoriei filozofiei. Concluzia finală este că noțiunea modelului de națiune minoritară oferă răspunsuri complexe privind socializarea individuală, națiunea și etnicitatea.

Dénes Barna Jakab: Însemnări despre istoria ideologiei filozofice a statului teritorial

Lucrarea se ocupă de modalitățile de formare, de posesiune și de control suveran al spațiului politic precum și de condițiile economice, juridice, militare și sociale ale acestuia, pornind de la definiția teritorială a statului formulată în dreptul comun și în teoria politică. Metoda fundamentală de abordare a temei este cea sociologică. Statul teritorial a scos de pe scena vieții politice alternativele politice, orașele negustorești, nomadismul și ideea imperiului. Aceste noțiuni nu

au revenit din întâmplare cu prefixul „neo” în teoriile relațiilor internaționale din secolul 21. În urma proceselor mondiale de globalizare se rup relațiile tradiționale și apar în paralel noi comunități politice funcționale, demolând competența formată și susținută artificial de statul național. Ideea suveranității nelimitate a statului național nu poate asigura libertatea politică a cărei condiție adevărată este opoziția activă a corporațiilor și instituțiilor inserate față de puterea politică. Totuși, se pare că este puțin probabilă înființarea corporațiilor etnice utile politic la nivelul statului național mixt din punct de vedere etnic. Uniunea Europeană ar putea fi un astfel de forum intermediar unde diferențele statistice din statul național s-ar compensa în mod ideal. Lucrarea caută rezolvarea problemei pe termen lung și la nivel internațional.

Barna Bodó: Diaspora și dilema Makkai

Din perspectiva comunității, problema diasporei este o întrebare național-strategică, dar prioritatea sa politică are ca rezultat tratarea ei ca o problemă politică și nu ca una profesională. Nu fenomenul, procesul în sine, despre care mulți cred că-l cunosc sub toate aspectele, merită atenție, ci responsabilitatea, dimensiunea morală: cine ce face sau nu face în legătură cu diaspora. Diaspora și fenomenul diasporizării reprezintă un mediu cu înclinare spre asimilare, respectiv un proces al cărui rezultat final poate fi schimbarea limbii, părăsirea culturii sau adaptarea etnică. În diasporă individul nu se integrează în viața comunității locale cu o naturalețe asigurată de mediul cultural omogen. Diaspora poate fi numită acel mediu în care procesul alternării de la o limbă sau de la o cultură la alta pare firesc, deși nu este. Alteritatea se manifestă ca o presiune socială a cărei asumare presupune conștientizare. Teoria lui Makkai despre paradoxul existenței – de o mare importanță pentru maghiarimea din Transilvania –, conform căreia existența minoritară este nedemnă, reprezintă un repetat subiect de polemică încă din anii '30 și poate fi reinterpretată în raport cu diaspora. Makkai nu a formulat problema tuturor minorităților și nici cel al cetățeanului minoritar în general. Dar în legătură cu diasporele autohtone cu siguranță că această dilemă nu va putea fi ocolită în viitor.

Szilárd Ilyés: Viață deprimată. István Bibó despre viața în minoritate

La baza interpretărilor privind ideile lui István Bibó despre existența minoritară stă concepția lui despre formarea națiunilor din Europa Centrală și de Est. Conștiințele naționale moderne și în plină dezvoltare nu și-au găsit cadrul politic potrivit pentru a-și întemeia propriile state naționale. Iar pentru teritoriile imperiale cu populație mixtă concureau mai multe conștiințe naționale. Aceasta ar fi esența concepției lui István Bibó. Prin urmare, suspiciunea față de națiunile care în final au ajuns în stare de minoritate, a devenit un obstacol în fața democratizării. Profitând de faptul că în opera lui

Bibó existența țărănească și existența minoritară sunt două categorii care arată asemănări semnificative în privința structurării și conținutului lor, lucrarea încearcă să reconstituie concepția lui Bibó despre existența minoritară.

László Gál: Utilizarea limbii materne și a limbii străine în comunitate

Scopul lucrării este încercarea de a măsura experimental noțiunea de bilingvism. Munca cercetătorului care utilizează mijloace empirice este pusă în dificultate în cazul unei mari diversități de conținut, când este imposibil să se compare competența obținută în folosirea unei a doua limbi și competența celor care vorbesc această limbă ca limbă maternă. Logica, mai precis calculul propozițiilor permite modelarea limbii astfel încât aceste comparații se vor putea executa.

László Percz: Sub semnul construirii culturii naționale: Imre, Palágyi, Pekár și ideea „filozofiei naționale”

Lucrarea compară concepțiile despre națiune a trei personalități reprezentative de la confluența secolelor: pedagogul Sándor Imre, filosoful Menyhért Palágyi și estetul Károly Pekár. Autorul se străduiește să răspundă la întrebarea care sunt argumentele și premisele cu ajutorul cărora cei trei autori încearcă să pună bazele culturii naționale. Care sunt caracteristicile termenului de națiune pe care îl folosesc (și în ce mod este influențat de idei filozofice sau de un sistem decisiv de premise); cum argumentează: cât de deschisă sau închisă este o cultură națională; care sunt concluziile ideologico-politice ce se desprind din concepțiile lor; iar în final cum se integrează cei trei autori în tradiția filozofiei naționale maghiare, respectiv cum ajung la formarea unui program complex al filozofiei naționale ca urmare a presupunerii sau negării relației strânse dintre națiune și filozofie.

Péter Sárkány: Puncte de referință în concepția despre filozofie la Heidegger: fenomenologie, hermeneutică și metafizică

Cine urmărește cu atenție dezvoltarea filozofiei continentale contemporane, se lovește inevitabil de acea concepție despre filozofie, creată de Heidegger (nu fără premise) care are ca puncte de referință trei noțiuni de mare importanță în istoria filosofiei: fenomenologia, hermeneutica și metafizica. Scopul cercetărilor autorului este prezentarea acestor trei noțiuni care, la Heidegger, pot fi înțelese ca dimensiuni ale unei singure concepții complexe despre filozofie. Părerea autorului este că această concepție este una unitară, în ciuda punctelor de vedere și a tematicilor divergente și complexe, abordate de

Heidegger în însemnările și cursurile sale din perioada cercetată (1919-1930). De cele mai multe ori cercetătorii explică unitatea concepției prin punerea în prim plan a întrebării privitoare la ființă, deși reiese evident din textele cursurilor timpurii că Heidegger nu asocia întotdeauna atât de strâns problema esenței și scopului filozofiei cu succesul elaborării întrebării privitoare la ființă. De aceea autorul a căutat un punct de vedere „mai simplu” și „mai comprehensiv” pentru interpretarea noțiunii heideggeriene despre filozofie în epoca cercetată. Astfel, cel mai potrivit ar fi problematica autodefinirii și autoreflexiunii filozofiei care este totodată una din cele mai importante caracteristici ale filozofiei. Din această perspectivă filozofia lui Heidegger poate fi interpretată ca o hermeneutică a experienței filosofice.